

Vaak horen we de klacht dat er tussen onderwijstypen, bijvoorbeeld basisonderwijs en voortgezet onderwijs of mbo en hbo, onvoldoende sprake is van aansluiting. Leerlingen maken opmerkingen als: “Op de basisschool hebben we al heel veel Engels geleerd, maar in het voortgezet onderwijs beginnen we weer van voren af aan.” Of: “Op de basisschool zijn we met geschiedenis gekomen tot de Middeleeuwen, maar in het voortgezet onderwijs beginnen we weer vrolijk met de Oudheid.” Het begrip ‘doorlopende leerlijnen’ heeft betrekking op de wens om onderwijs van leerlingen en studenten gedurende hun hele schoolloopbaan op elkaar aan te laten sluiten.

vaststellen van concrete, op elkaar aansluitende inhouden voor taal en rekenen, van basisschool tot de instroom in het hoger onderwijs.

De inhouden zijn geordend in een referentiekader met een viertal referentieniveaus. In elk van deze niveaus worden de basiskennis en de basisvaardigheden beschreven voor taal en rekenen. In de referentieniveaus wordt dus zichtbaar welke kennis en vaardigheden noodzakelijk of na te streven zijn, hoe onderdelen ervan op elkaar aansluiten, en hoe je bepaalde kennis en vaardigheden kunt verdiepen. Bij de inhoudelijke invullingen en de positionering van die

De ‘D’ van Doorlopende leerlijnen

Leerlijnen kunnen over verschillende zaken gaan, bijvoorbeeld over de leerling. Doorgaande leerlijnen hebben dan betrekking op de zorg voor continuïteit in de ontwikkeling van een leerling. Het begrip ‘leerlijnen’ kan ook, en meestal wordt het als zodanig gehanteerd, betrekking hebben op continuïteit in leerstofeenheden en de aansluiting van leerstof tussen het ene en het andere onderwijstype.

‘Doorlopende leerlijnen’ hebben dus betrekking op:

- het leren van de leerling,
- de continuïteit van de leerstof in een onderwijstype,
- de continuïteit tussen verschillende typen van onderwijs.

Daarnaast heeft het begrip ‘doorlopende leerlijnen’ te maken met de verschillende manieren waarop je kunt onderwijzen. Doorgaande ontwikkeling bij het leren van leerlingen en aansluitingen tussen leerinhouden worden namelijk niet alleen bepaald door de inhoud van het onderwijs, maar ook door de wijzen waarop die inhouden worden onderwezen (bijvoorbeeld de didactiek, de gebruikte leermiddelen, het handelingsrepertoire van leraren, of de gekozen onderwijsarrangementen).

Vanwege zorg om tegenvallende resultaten bij taal en rekenen in alle onderwijssectoren installeerde het Ministerie van OCW in 2007 een expertgroep met de opdracht om doorlopende leerlijnen te ontwikkelen voor taal en rekenen. Begin 2008 heeft deze expertgroep aan de bewindslieden gerapporteerd. Het advies betreft voorstellen over het

inhouden is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van opbrengsten van bestaand peilingsonderzoek, (inter)nationaal vergelijkend onderzoek, kerndoelen, eindtermen, formele curriculumdocumenten, kwalificatie-eisen en examenprogramma’s. Voor een deel gaat het ook om een ‘educated guess’, een schatting van haalbaarheid op basis van inhoudelijke deskundigheid en raadplegingen van leraren.

In elk van de beschreven niveaus worden twee kwaliteiten onderscheiden, een fundamentele kwaliteit en een streefkwaliteit, die elkaar deels overlappen.

Tussen de vier niveaus in het referentiekader is er sprake van overgangen. Je zou het drempels kunnen noemen. Het zijn cesuren in de ontwikkeling van leerlingen, die ontstaan door overstappen die leerlingen maken binnen het onderwijssysteem. Door het systematisch beschrijven van basiskennis en -vaardigheden wordt geprobeerd bij te dragen aan soepele overgangen over deze drempels heen. De fundamentele kwaliteit die wordt aangeduid als ‘2F’ in het advies van de expertgroep is bedoeld als een indicatie voor een noodzakelijke kwaliteit om - in algemeen opzicht - maatschappelijk goed te kunnen functioneren op het terrein van taal en rekenen. Eenvoudiger gezegd: alle Nederlanders zouden dat moeten kennen en kunnen om in de samenleving goed uit de voeten te kunnen.

Auteur: Jos Letschert